

Ε' Δημοτικού - Κλείταρχος

Ονοματεπώνυμο: _____

Σχολείο: _____ Τμήμα: _____

Σύνολο: 100

Μίκης Θεοδωράκης, ένα «παιδί θαύμα»

Τη φετινή χρονιά γιορτάζουμε τα 100 χρόνια από τη γέννηση του σπουδαίου Έλληνα μουσικού και συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη. Ο Μίκης, Κρητικός στον καταγωγή, γεννήθηκε στη Χίο, αλλά πέρασε τα παιδικά του χρόνια σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, όπως Μυτιλήνη, Γιάννενα, Κεφαλονιά, Πύργο, Πάτρα και Τρίπολη, λόγω των υποχρεώσεων του πατέρα του ως κρατικού υπαλλήλου.

Ο ίδιος σε παλιότερη συνέντευξή του είχε πει για τον εαυτό του:

«Από παιδί άκουγα τραγούδια στο σπίτι μας. Από τη γιαγιά μου βυζαντινούς ύμνους. Από τον πατέρα μου ριζίτικα*. Κι από τη μητέρα μου, τραγούδια της εποχής. Αρχισα, έτσι, να τραγουδώ από πολύ μικρός και να αγαπώ τη μουσική. Κάποια μέρα, μου αγόρασαν ένα βιολί, όταν ήμουν 12 ετών, και τότε έγραψα το πρώτο μου τραγούδι. Από τότε, άνοιξε μέσα μου μια μικρή πηγή μουσικής, που σιγά-σιγά έγινε ρυάκι, ποταμάκι και μετά ποταμός. Όλα ήρθαν φυσικά, γιατί φαίνεται ότι γεννήθηκα μουσικός και έγινα συνθέτης».

Ο Μίκης Θεοδωράκης έγραψε το πρώτο τραγούδι στην Πάτρα το 1937 και ήταν «Το караβάκι». Το συμπεριέλαβε σε έναν δίσκο με τίτλο «Μίκης Θεοδωράκης, 40 τραγούδια για παιδιά» που κυκλοφόρησε για πρώτη φορά το 1994.

Ο δίσκος αυτός περιλαμβάνει τραγούδια που, όπως ανέφερε στο σημείωμά του, «γράφτηκαν μέσα στην παγωνιά της Ιστορίας – στον πόλεμο του '40 – στην πρώτη μου εφηβεία». Είναι τραγούδια όμορφα, απλά με την αγνότητα της νεανικής ψυχής του μουσικοσυνθέτη. Οι μελωδίες αυτές αποτελούν τις πρώτες προσπάθειες του καλλιτέχνη να μελοποιήσει στίχους των ποιητών Βασίλη Ρώτα, Κωστή Παλαμά, Διονύσιο Σολωμό και Λορέντζο Μαβίλη. Στον πρόλογο της έκδοσης των ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΤΡΑΓΟΥΔΙΩΝ γράφει μεταξύ άλλων: «Ήταν ένας τρόπος ζωής, που μου έγινε βίωμα και συνήθεια, να ζω με την ομορφιά της ποίησης και της μουσικής, που με θωράκισε και με προφύλαξε να περάσω ακέραιος μέσα από τις δυσκολίες της ζωής μου».

Τα παιδικά τραγούδια θεωρούνται πολύ σημαντικά, γιατί με την υπέροχη μελωδία τους αποτέλεσαν τη συνθετική αφετηρία του Μίκη Θεοδωράκη. Για αυτό και ο ίδιος έλεγε για τα Παιδικά Τραγούδια: «Ακούγοντας τα ξανά και ξανά, ξαναβρίσκω τον πυρήνα του μουσικού εαυτού μου. Σε αυτά θα βρει κανείς όλα αυτά τα στοιχεία της ζωής μου τα οποία με συνέδεσαν με τους ανθρώπους που με άκουγαν και συνομιλούσαμε μέσω των τραγουδιών μου».

Διασκευή για τον Διαγωνισμό από <https://mikisguide.gr/diethnes-synedrio-mikis-theodorakis/dimitris-karvounis/>

*ριζίτικα: το παλαιότερο είδος κρητικής μουσικής

«Το καραβάκι»

Γλιστράς καραβάκι, γλιστράς στον αφρό
και τ' άσπρο πανάκι φουσκώνει ελαφρό
γλιστράς και θα φτάσεις στα ξένα ταχιά
ας μη μας ξεχάσεις εκεί στα μακριά.

Στο ξένο ακρογιάλι για μας να πονείς
γοργά να 'ρθεις πάλι γοργά να φανείς
μακριά απ' το μυαλό μας καθάριο, ελαφρό
καράβι δικό μας γλιστράς στον αφρό.

Στίχοι και σύνθεση: Μίκης Θεοδωράκης

A Κατανοώ το κείμενο.

α. Σωστό (Σ) ή Λάθος (Λ);

12

1. Ο Μίκης Θεοδωράκης γεννήθηκε το 1925.
2. Στην οικογένειά του όλοι αγαπούσαν τη μουσική.
3. Η αφορμή για να γράψει το πρώτο του τραγούδι ήταν η απόκτηση ενός βιολιού.
4. Τα ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ είναι τραγούδια που έγραψε για τα παιδιά του.
5. Ο Μίκης Θεοδωράκης σε όλη τη ζωή του συνδύαζε την ποίηση με τη μουσική.
6. Άκουγε ξανά και ξανά τα ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ για να τα διορθώσει.

β. Αντιστοιχίζω:

5

1. ριζίτικα	•	• α. γιαγιά
2. «Το καραβάκι»	•	• β. Κωστή Παλαμά
3. μελοποίηση στίχων	•	• γ. 1994
4. ύμνους	•	• δ. 1937
5. ΠΑΙΔΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ	•	• ε. πατέρας

γ. Βρίσκω μια πρόταση στο κείμενο που δείχνει το ταλέντο του νεαρού Μίκη στη μουσική.

3

B Και οι λέξεις έχουν... σχέσεις!

α. Ποια είναι η σχέση μεταξύ των λέξεων; Αντιστοιχίζω.

8

1. τρόπος ζωής / συνήθεια	•	• α. μία λέξη, πολλές σημασίες (πολυσημία)
2. αφετηρία / τέρμα	•	• β. διαφορετικές λέξεις με περίπου ίδια σημασία (συνωνυμία)
3. πυρήνας (της ελιάς) /
πυρήνας (της γης)	•	• γ. ακούγονται το ίδιο (ομοηχία)
4. μέσω / μέσο	•	• δ. λέξεις με αντίθετη σημασία (αντίθεση)

β. Εξηγώ τη σημασία των υπογραμμισμένων λέξεων.

8

Παράδειγμα: «να περάσω ακέραιος μέσα από τις δυσκολίες»

➔ να τα καταφέρω στις δυσκολίες και να μη τα παρατήσω

1. «...άνοιξε μέσα μου μια μικρή πηγή μουσικής»

2. «Ήταν ένας τρόπος ζωής... που με θωράκισε...»

Γ

α. Βρες τη λέξη!

6

Παράδειγμα: καταγωγή ➔ αγωγή

1. υποχρεώσεων ➔ _____
2. πρόλογος ➔ _____
3. περιλαμβάνει ➔ _____
4. καλλιτέχνη ➔ _____
5. συνομιλούσαμε ➔ _____
6. Τρίπολη ➔ _____

β. Συμπληρώνω τα φωνήεντα και τονίζω όπου χρειάζεται.

10

ο, ω

1. βι__γραφία
2. βι__ματικός
3. αυτοβι__γραφικός
4. βι__νω
5. επιβί__ση

ι, η, υ

6. Καλλ__μάρμαρο στάδιο
7. καλ__τερος
8. κάλλ__στος
9. καλ__ν__χτα
10. καλοσ__νη

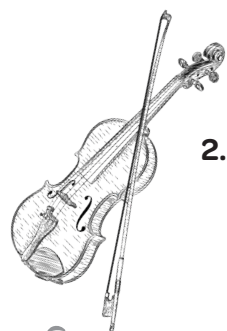
Δ

α. Συμπληρώνω τις προτάσεις.

10

1. Ο Μίκης Θεοδωράκης συμπεριέλαβε «το караβάκι» στον δίσκο «40 τραγούδια για παιδιά και παιδιά» **επειδή (αιτιολόγηση)**

2. Οι γονείς μου μού αγόρασαν ένα βιολί **για να (σκοπός)**

β. Διαλέγω από το ποίημα 4 λέξεις που έχουν μέσα < ρ >. Γράφω με αυτές 2 προτάσεις ή ένα μικρό ποίημα.

8

--	--	--	--

Ε Γράφω κείμενο.

30

Θέλουμε να οργανώσουμε μια εκδήλωση για τον Μίκη Θεοδωράκη στο σχολείο μας. Γράφουμε μια επιστολή στη Διευθύντρια/στον Διευθυντή αιτιολογώντας την πρότασή μας για την εκδήλωση.

Η επιστολή θα περιλαμβάνει:

- γιατί να γίνει αυτή η εκδήλωση (2 λόγους-αιτιολογήσεις)
- τις ιδέες μας για το τι θα κάνουμε (π.χ. μουσική, έκθεση ζωγραφικής...)
- ποιους θα καλέσουμε

Αγαπητ___ κυρι___ Διευθυντ___,

7 Απριλίου 2025

Οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε' τάξης

Περιμένουμε με ανυπομονησία την απάντησή σας.

Με τιμή,

Οι μαθήτριες και οι μαθητές της Ε' τάξης